3-a Jaro. N-o 116

APERAS S.A.T. SEMAJNE

16. Decembro 1926

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Redaktanto: E. LANTY
14, Avenue de Corbéra, Paris-XIIe

Sidejo de Ekzekutiva Komitato de SAT
23, Rue Boyer, Paris-XXe

Administranto: R. LERCHNER
Colmstrasse 1, Leipzig O 27

JUSTO, FUNDAMENTO DE L' MORALO*)

...Aristotelo forĵetadis la metafizikon kaj staris sur la praktika grundo, konsiderante, ke la elirpunkto de ĉiu agado estas la aspiro al feliĉo, la memamo (egoismo). La saman vidpunkton ankoraŭ pli defendis, kiel ni jam vidis, Epikuro, kaj post li, liaj adeptoj dum kvin aŭ preskaŭ ses jarcentoj. Kaj depost la Renesanco, t. e. depost la 16-a jarcento, tiun vidpunkton dividis vico da pensuloj, enkalkulante pli poste la enciklopedistojn de l' 18-a jarcento kaj la nunajn utilistojn (Bentham, Mill) kaj naturistojn (Darwin, Spencer).

Kvankam tiuj ĉi doktrinoj ĝuis grandan sukceson, precipe kiam la homaro sentis la bezonon liberiĝi el sub la jugo de l' eklezio kaj penadis trovi novajn vojojn por la disvolvo de sociformoj, — tamen ili ne solvis la problemon pri la originoj de la moralaj konceptoj en la homo.

Diri, ke la homo ĉiam celas al feliĉo kaj al plejeble plena liberiĝo de la malbono, signifas esprimi jam delonge evidentan, sed ankoraŭ suprajan veron, entenatan eĉ en proverboj. Efektive, jam kelkfoje estis rimarkate, ke ĉiu moralo jam delonge malaperus de la tero, se la morala vivo kondukus la homon al malfeliĉo. Sed tia ĝenerala rimarko ne sufiĉas. Nenia dubo ekzistas, ke la deziro de la plej granda feliĉo ĉiam estas propra al ĉiu vivulo: laŭ lasta analizo la homo ĉiam estas gvidata ĝuste de tiu deziro. Sed la demando, kiu nin interesas, konsistas ĝuste en tio: — "Kial, kaŭze de tiu intelekta aŭ senta procedo la homo tiom ofte pro iuj konsideroj, nomataj, de ni "moralaj", rifuzas de tio, kio sendube devus havigi al li plezuron? Kial li tiel ofte toleras diversajn mankojn, sole por ne perfidi la formiĝinta en li moralan idealon?" Kaj la respondo, donita de la ĵus cititaj pensuloj-utilistoj, ne kontentigas nian intelekton: ni sentas, ke tie ĉi ne temas sole pri prudenta pesado de plezuroj kaj ne pri persona rezigno for de etaj ĝojoj pro aliuj, pli fortaj kaj pli daŭraj. Ni konscias, ke ni havas tie ĉi ion komplikan kaj samtempe multe pli ĝeneralan.

Aristotelo parte tion komprenis, kiam li skribis, ke la homo, kiu devas elekti inter du eblaj solvoj, agas racie, se li alprenas la decidon, kiu *ne portas malagordon en lian internan "mion" kaj donas al li pli grandan kontentiĝon pri si mem.* Ĝojon, honoron, estimon, ktp. — skribis li, — ni celas nur pro ili mem, sed ĉefe — *pro la de ili alportata sento de la kontentiĝo de nia racio.* La samon en ankoraŭ pli bona formo ripetis, kiel ni vidis, Epikuro. Sed se la rolo de la racio estas rekonita en tia formo, tiam aperas la demando: — *"Kio nome estas kontentigata tiaokaze en nia racio?"* Kaj kiam la demando estas metita en tia formo, la respondo, kiel ni vidos plue, nepre estos tiela: — "La bezono pri la justo", t. e. pri la egalrajto; dume Aristotelo kaj Epikuro, se eĉ ili metis antaŭ si tiun demandon, tamen similan respondon ne donis: la tuta strukturo de tiama socio, en kies grundo kuŝis la sklaveco por la plejmulto da homoj, tuta spirito de la socio estis tiom malproksima de la justo kaj de la neevitebla ĝia konkludo — egalrajto —, ke similan demandon Aristotelo kaj Epikuro eble eĉ ne metis antaŭ si.

Tamen, nun, kiam la malnova mondrigardo forvivis sian tempon, ni jam ne povas kontentiĝi pri la solvo de la du menciitaj pensuloj kaj ni demandas: *"Kial la pli disvolvita intelekto trovas la plej grandan kontentiĝon ĝuste en tiaj solvoj, kiuj estas plej bonaj en ĉies interesoj?* Ĉu ne ekzistas tie ĉi iu profunda fiziologia kaŭzo?

La respondon de Bacon kaj post li ankaŭ de Darwin al tiu ĉi demando, ni jam vidis — "En la homo", — diris ili — "samkiel en ĉiuj are vivantaj animaloj, la sociema instinkto estas tiom evoluinta, ke ĝi estas *pli konstanta kaj pli forta,* ol la instinktoj, ampleksablaj sub la komuna nomo de la sinkonserva instinkto. Krome, en la homo, kiel en estaĵo racia, socivivanta jam dum dekoj da jarmiloj, — la racio helpis al la disvolvo kaj konservo de tiaj moroj, kutimoj kaj reguloj de la vivo, kiuj akcelis pli plenan disvolviĝon de la socia vivo kaj, samtempe, la disvolviĝon de ĉiu aparta persono.

Sed ankaŭ tiu ĉi respondo nin ne povas plene kontentigi. El nia vivsperto ni scias, kiel ofte en la batalo inter diversaj stimuloj la pure egoistaj sentoj superas la sociemajn sentojn. Ni tion vidas kiel en apartaj homoj tiel en tutaj socioj. Kaj tial ni venas al la konvinko, ke se en la homa racio ne ekzistus la propra al ĝi trajto porti en siajn rezonojn la korekton de socia karaktero, tiam la pure egoistaj decidoj venkus la tendencojn sociajn. Kaj tia korekto, kiel ni vidos en la sekvantaj ĉapitroj, estas efektive enportata — unuflanke de la profunde radikiĝinta en ni sociema instinkto kaj de la disvolviĝanta dum socia vivo kun-sento el tiuj, kun kiuj ni vivas, kaj aliflanke — plej multe — de la propra al nia racio *ideo pri la justo.*

Tiu ĉi konkludo estos konfirmata de la plua historio de la moraldoktrinoj.

P. Kropotkin.

Interesiĝantoj mendu la libron ĉe nia Administracio. Prezo: 1.80 mk. g.

---

*) Ni reproduktas ĉi pecon el "Etiko", la verko de Kropotkin antaŭnelonge eldonita de SAT. La vidpunkto de l' aŭtoro estos sendube konsiderata de kelkaj k-doj kiel "filistraĵo". Sed ĉi lastaj devas almenaŭ konfesi, ke la Kropotkinaj ideoj estas konigindaj kaj diskutindaj. Kompreneble ni preferus enmeti originalan artikolon kiel fruntartikolon; sed bedaŭrinde mankas eĉ mezbona. *Red.*

EL LA BLANKA POLIO

Multon atendis de Pilsudski post la majaj okazintajoj la polia Proletaro. Sed la esperoj estis vanaj. Post sia venko la marŝalo deklaris en unu el la polaj gazetoj ke: "iam la socialismo estis tre 'moda' kaj tial li partoprenis la socialistan movadon. Sed jam de longe elkapiĝis ĉe li tiuj bagatelaĵaĉoj kaj li konstatas nun, ke la socialismo estas utopio neefektivigebla." Tia opinio pri "modeco" de socialismo ĉe homo, kiu oferis preskaŭ sian tutan vivon por la socialista movado, sendube nur atestas pri t. n. "cerbomoliĝo", kiu ofte atakas la homojn maljuniĝantajn.

Pilsudsky

Antaŭ nelonge vizitis faŝista deputito Pilsudski-on. Post la aŭdienco la unua rave esprimiĝis pri la marŝalo kaj nomis lin la polan Mussolini-on. Fine Pilsudski mem malfermis la unuan kunsidon de la ministraro kun jena deklaro: "Sinjoroj, oni firmigas la sociekvilibron en la regado tiamaniere, ke foje regas la konservativuloj kaj alifoje la t. n. maldekstrularo. Nu, mi volas plifirmigi la sociekvilibron alvokante ambaŭ flankojn. En la ministraro al la konservativuloj apartenas: M., N., *mi* kaj eble R." Ĉu necesas komento?

Interesa estas ankaŭ la nova registara buĝeto por la jaro 1927. Por la Ministrejo de Klerigo estas destinita la sumo de 294 126 280 pol. zl.*). Por la Ministrejo por Militafero *nur* (kia domaĝo!) 623 221 610 pol. zl. Ĉi nombroj pruvas la pacamon de la polia burĝaro.

Lastatempe la gazetoj sciigis, ke la registaro eldonis dekreton pri la gazetaro, limiganta per ĝis nun neniam aŭdita maniero la vortliberecon. La tuta gazetaro ekprotestis kontraŭ ĉi nova leĝo, kies aŭtoro estis s-ro Wigand, d-ro de filozofio. Lia nomo certe trovos lokon en la historio de la nova pola kulturo. Kune kun la ĵurnalistaro ĉiuj deputitoj-kluboj (escepte la komunistan kaj sendependan kamparanan partiojn) anoncis projekton kontraŭ la leĝo. Sed tiu unuecfronto ne daŭris longe. Post ioma tempo kelkaj kluboj reprenis siajn subskribojn. (27—98)

EL HUNGARIO

POLITIKO

Depost la jaro 1919 regas ĉi tie la blanka diktaturo. Nur laŭŝajne ekzistas konstitucio. Unuiĝ- kaj kunven-rajto ne ekzistas por la laboristoj. Se tri laborist-aspektaj personoj kunestas por priparoli iajn aferojn, certe inter ili troviĝas unu spiono. Pro tio la laboristoj povas fidi al neniu. La parlamentaj deputitoj elektiĝas laŭ publika maniero, ili estas ĝenerale juĝistoj, policanoj, kapitalistoj kaj bienposedantoj. La terkulturistoj, kiuj havas balotrajton, tiaj ne estas multaj, ne eluzas ĝin, ĉar ili devis sperti, ankaŭ ĉe la lasta balotado, ke eĉ, se ilia kandidato akiris la plimulton da voĉoj, la registara kandidato estis tamen deklarita kiel elektita. Nune okazas balotbatalo. Jen kiel aspektas la prepara laboro: La vilaĝoj estas plenaj de ĝendarmoj, soldatoj kun maŝinpafiloj kaj detektivoj, kvazaŭ furiozus ankoraŭ milito. Neniu fremdulo rajtas eniri la vilaĝon, escepte la kandidato de la registaro. Eniras la vilaĝon alia, oni ĵetas lin en karceron dum la tuta daŭro de la balotado. Dum la balototago oni pelas la homojn perforte al la balotejo. Kiu ne voĉdonas por la registara kandidato, tiu perdas la laboron ĉe la bienposedanto, estas minacata kaj persekutata. Elektitaj estas nur tiuj, kiujn deziras havi la hungaria Mussolini, Bethlen, kiel parlamentanojn. En Budapest kaj kelkaj grandaj provincurboj ĉi balotadmaniero ne estas ebla. Tiel povis okazi, ke kelkaj t. n. opoziciuloj inter ili 24 socialdemokratoj estis elektitaj membroj de la parlamento.

EKONOMIO

Krom la fakorganizoj, kies funkciadon malpermesis la magistratoj, ekzistas 56 permesitaj. Inter ili eĉ ne ekzistas unueco, ĉiu havas propran statuton kaj ofte batalas kontraŭ la aliaj prof-unuiĝoj. Parto de la gvidantoj ricevas 5—6 foje pli altan salajron ol tiun de bone pagata laboristo. Do, regas forta malkontenteco inter la laboristaj vicoj. Ĝi kelkfoje eĉ kaŭzis akregan interbatalon interne de la sindikatoj. Jam de 1923 ĉe ni organiziĝis la sindikatistoj. Ilia nombro estis tiam 70 kaj hodiaŭ jam 4500—5000. Ĉar en Hungario la fondo de novaj unuiĝoj tute neeble estas, ili laboras sekrete. Ili nur povas organizi individuan agitadon, kio estas tre malfacila kaj danĝera laboro, ĉar oni devas tre atenti, ke spiono ne aliĝu. Pro la granda senlaboreco kaj la malaltaj salajroj ili ne sukcesas eldoni propran gazeton. La registaro kaj magistratoj persekutas la sindikatistojn. Sed tamen la Laboristaro inklinas al la sindikatismo. Regula labortempo ne ekzistas. La salajroj estas malaltaj.

Fako:	Labordaŭro horoj:	Salajro pohora hung. kr.*):
Konstrulaboristo	10—12	7 400—10 000
Ferlaboristo	9—12	6 000—11 000
Lignaĵisto	9—12	8 000—12 000
Helplaboristo	9—12	4 000— 5 500
Helplaboristino	9—12	1 000— 3 000
Terkulturisto de matenkrepusko	ĝis vesperiĝo potage	15 000—20 000
Terkulturistinoj k. infanoj	„ „	8 000—10 000

1 kgr. da pano kostas 6000 kr., 1 kgr. da porkviando 35 000—40 000 kr. Virvestaĵo mezkvalita kostas 750 000 ĝis 800 000 kr. Por loĝejo konsistanta el ĉambro kaj kuirejo oni devas pagi por la jarkvarono 1400000—1500000 kr. *A. F.*

*) 1 dol. = 9 p. zl.

*) 71 000 hungaraj kronoj = 1 usona dol.

EL BLANKRUSIO

KONFERENCO POR LA REFORMO DE LA BLANKRUSIA ALFABETO

De la 14-a ĝis 21-a de novembro okazis en Minsk, Akademia Konferenco por la reformo de la Blankrusia alfabeto kaj ortografio. Al la konferenco partoprenis blankrusiaj sciencistoj kaj ankaŭ tiaj el Latovio, Litovio, Polio kaj aliaj landoj. Ĉeestis reprezentantoj de blankrusiaj organizoj eksterlandaj. La reprezentantoj de Okcidenta Blankrusio ne povis ĉeesti, ĉar la Pola registaro ne donis la elirpermeson. Estis aŭskultataj jenaj raportoj: Reformo de Blankrusia alfabeto. La slavaj lingvoj inter la aliaj. Nuna situacio de la esploroj pri la Blankrusia lingvo. Reformo de Blankrusia ortografio. La vojoj de progreso en Blankrusia literaturo. Kaj kelkaj aliaj raportoj. Okazis tre viglaj diskutoj. Plejmulte da ĉeestantoj esprimis sin por la uzo de la latina alfabeto en la blankrusia lingvo. Sed la parolintoj esprimis, ke la latina alfabeto ne estas uzebla por la blankrusia lingvo, ĉar devus esti tro multe da literoj kun supersignoj. La materialo pri reformo de alfabeto kaj ortografio estis transdonata al la Instituto por Blankrusia kulturo por ties finfina pristudo.

Prezidanto de Instituto de Blankrusia Kulturo kaj prezidanto de Akademia Konferenco prof. *V. Ignatovskij.*

La detala raporto pri la konferenco estos eldonita blankruslingve kun franc-, german- kaj latinlingvaj resumoj. Se iuj k-doj interesiĝas pri la laboro de la konferenco, ili petu esp-lingvan resumon de "Instituto de Blankrusia Kulturo", Minsk (BSSR), Revolucionnaja 21, k-do V. Ignatovskij, prezidanto de I. B. K.

Popola poeto *Jakub Kolas*

Aliaj informoj riceveblaj ĉe Minska SAT-peranto.

JAKUB KOLAS

La blankrusia poeto Jakub Kolas antaŭnelonge festis la dudekjaran jubileon de la apero de sia unua verko.

Kolas (Konstantin Mickeviĉ) naskiĝis en la jaro 1882 kiel filo de malriĉaj vilaĝanoj en la vilaĝo Akinĉicy (Minska distrikto). Li vizitis popollernejon kaj poste instruistan lernejon kaj fariĝis

vilaĝana instruisto. En 1906 aperis lia unua verko "Printempo" kaj en la sama jaro li partoprenis neleĝan kongreson de la blankrusiaj instruistoj, pro kio li estis enkarcerigita tri jarojn.

Dum sia 20-jara verkado, li multe laboris por la progreso de la blankrusia literaturo. Konsiderante la gravecon de la laboro de Kolas por la edukado de la laborist-kamparanaj amasoj de BSSR, la Soveto de Popolaj Komisaroj honoris lin per la donado de la nomo "Popola poeto".

MALFERMO DE BLANKRUSIA TEATRO

La 21-an de novembro okazis en Vitebsk la solena malfermo de la dua blankrusia teatro. Nur post la Oktobra Revolucio komenciĝis la reviviĝo de la blankrusia kulturo. En Minsk jam de kvin jaroj funkcias la unua teatro. La artistoj estas vilaĝanoj aŭ laboristoj, kiuj antaŭ kvin jaroj estis senditaj al Moskvo, de kie ili nun post finiĝo de la studoj revenis por la laboro en BSSR. *D. S.*

Pliboniĝo de l'materia stato de laboristoj en USSR.

Mi prezentas ĉi tie faktojn, komunikitajn en "Pravda" (Moskvo) de la Centra Statistika Administracio Sovetunia.

La ĉiujare, depost 1922, aranĝataj periodaj observadoj de laborista kaj oficista buĝetoj ebligas observi ĉiujn ŝanĝojn de la materia stato de sovetiaj laboruloj kaj tiri vicon da konkludoj. La ĉefa konkludo, kiun oni jam povas tiri nun, estas la pliboniĝo de la ĝenerala bonstato de la laboruloj.

En 1922 7% de la laborista enspezo rezultis el vendado (kiu do aĉetis?) de hejmobjektoj, en 1923 la vendado de la objektoj donas 3,5%, en 1924 1,6% kaj en 1925 entute 0,9%, tio estas normala vendado de nebezonataj mastrumobjektoj. La tuta monata elspezo de laborista familio kreskis de 31 rubloj en 1922 ĝis 52 rubl. en 1925.

La elspezo por nutrado relative malpligrandiĝis, sed absolute kreskis. En 1924 la elspezo por nutrado estis 46%, en 1925 45% el la buĝeto. La konsumado de la plej gravaj nutradelementoj — albuminoj, grasoj ktp. — same konstante pligrandiĝis. En 1922 laboristo kaj oficisto konsumis ĉiutage 12,5 gramojn da albumino kaj 1925 40,3 gr.; la konsumado de grasoj en sama tempo pligrandiĝis de 49,3 ĝis 63,3 gr. ĉiutage.

Laboristo kaj oficisto komencis ankaŭ pli elspezi por kulturklerigaj celoj, sendepende de la pligrandiĝanta uzado de senpagaj kulturaj institucioj. En 1922 estis la elspezo por kulturaj bezonoj (libroj, teatroj, lernado ktp.) 0,37% kaj atingas 1,88% en 1925. La porreligiaj elspezoj plimalgrandiĝis de 0,6% ĝis 0,3%. Tre pligrandiĝis la elspezo monata por alkoholaĵoj, de 0,4% en 1922 ĝis 2,1% en 1925.

Nunjare oni observas 5500 tipajn laboristajn kaj oficistajn buĝetojn. CSA (?) observos 3,055 laboristajn, 745 sovetoficistajn, 600 junlaboristajn kaj 100 senlaborulajn buĝetojn. Por la aranĝado de la observo en mastrumoj, dum unu monato estos registritaj ĉiuj enspezoj, elspezoj kaj aliaj bezonataj informoj sub gvido de specialaj registristoj. Ĉi informoj estos kompletigataj per senpera pridemandado de la observatoj, per informoj ricevitaj en la fabrikoj ktp.

Elrusigis el "Pravda" (259).

En Sovetio oni konstruas Socialismon

De 1914 ĝis 1921 Sovetio troviĝis en stato de milito. Ĝis 1917 la burĝa registaro devigis la popolojn de Sovetio partopreni la mondmiliton, kaj poste la popoloj militis kontraŭ sia propra burĝaro. En la lasta milito al la burĝaro Sovetia helpadis la internacia burĝaro, kaj tial la periodo de la civilmilito estis pligrandigita. Sekve de la militoj, dum kiu la ekonomio de la lando falis, Sovetio en 1921 havis teruran malsatokrizon. Do, post la venko la proletaro Sovetia heredis de la burĝaro disfaligitan mastrumadon.

K-do, kiu deziras vere kompreni la nunan situacion, ne forgesu eĉ dum unu minuto tion.

NUNA EKONOMIA SITUACIO

Tuta produktado de vilaĝmastrumado pligrandiĝis de 9031,3 milion. rubl. en 1924/25 ĝis 11 124,4 milion. rubl. en 1925/26 laŭ la ĝismilitaj prezoj.

La produktado de la industrio havas jenan dinamikon laŭ la ĝismilitaj prezoj: en 1923/24 — 3414 milion. rubl.; 1924/25 — 5040 milion. rubl.; 1925/26 — 6923 milion. rubl.

La nombro da laboristoj laborantaj en fabrikoj, kiuj troviĝas sub la gvidado de Supera Soveto de Popola Mastrumado (VSNĤ) estis en 1913 — 2 552 000; 1924/25 — 1 893 000 kaj en 1925/26 2 421 000.

La meza jara salajro laŭ la ĝismilita indekso estis 1913 — 365 rubl.; 1924/25 — 302 rubl. kaj en 1925/26 estis 340 rubl.

Rigardante la ciferojn ni konstatas, ke la tuta produktado de la vilaĝmastrumado dum 1925/26 pligrandiĝis kompare kun 1924/25 je 23%, samtempe la komercaĵa parto de la mastrumado pligrandiĝis je 22,8%.

La produktado de la industrio pligrandiĝis je 37,36%. La nombro de laboristoj en regnaj fabrikoj atingis preskaŭ 95% de la ĝismilita.

Meza jara salajro atingis 93% de la ĝismilita, sed se ni al tio aldonos la elspezojn de la industrio por sociala asekuro, kulturkleriga laboro, domoj de ripozo ktp., tiam la nuna salajro (meza) de laboristoj estas pli granda, ol la ĝismilita.

ŜTATA INDUSTRIO KAJ KOOPERATIVO ESTAS ELEMENTOJ DE SOCIALISMO

Laŭ kio ni povas difini kaj diri, ke en Sovetio oni konstruas socialismon? Ŝtata industrio kaj kooperativo, jen estas la elementoj de la socialismo, kaj ĝiaj kresko konvinkigas nin, ke en Sovetio estas konstruata socialismo...

La specifa pezo de la industrio de jaro al jaro kreskas. Se en 1923/24 la industrio havis en la tuta amaso da produktaĵoj, kiuj estas produktataj en Sovetio, 28,4%, en 1925/26 ĝi kreskis ĝis 39%. Tio signifas, ke Sovetio pli kaj pli komencas aspekti kiel industria lando.

Nun ni turnas nin al ŝtata industrio, kiu troviĝas en la manoj de la laboristaro.

Ŝtata kaj kooperativa industrioj, kiujn ni konsideras kiel socialistaj, havas en la 1925/26 — 80,6% de l' tuta produktado. La industrio privata havis 3,8% kaj la malgranda privata industrio — 15,6%.

Komerco pogranda dum lastaj du jaroj obliĝis je 2,2. La ŝtata kaj kooperativa partoprenoj, en pogranda komercaĵvendado estis en 1923/24 — 78%, kaj en 1925/26 jam atingis 90%.

En pomalgranda komerco ŝtata kaj kooperativa vendado havis en 1923/24 — 41%, kaj en 1925/26 — 61%.

Laŭ la ciferoj ĉiu k-do povas facile konstati, ke la rolo, la specifika pezo, de la privatulo en ĉiuj aferoj de la ekonomia vivo en Sovetio plimalgrandiĝas. La elementoj de socialismo de tago al tago persiste kreskas.

Ankoraŭ kelkaj vortoj pri la ritmo de la kresko de elementoj socialismaj.

Dum 1924/25 la ŝtata industrio pligrandiĝis je 60%, dum 1925/26 ĝi pligrandiĝis preskaŭ je 40%, kaj dum 1926/27 oni opinias, ke ĝi pligrandiĝos je 17 aŭ 18%.

Se ni konsideras, ke Sovetio estas, de teknika vidpunkto, postrestinta lando, la procentoj de jara pligrandiĝo estas pli ol sufiĉaj.

En la mondo ne ekzistis tia rapida ritmo de industria kresko, eĉ antaŭ la milito. La pojara kresko de la industrio de ĝismilita Rusio estis (1900 ĝis 1913) meze 3,87%. Eĉ en momentoj de tre favora cirkonstancaro la kresko de la industrio Rusia estis nur 8,5% (1891—1900). Por Usono meza pojara kresko estas 3,5% (1899—1913). Por Anglio — 1,16% (1905 ĝis 1913). En 1922 Anglio havis 22%

sed poste denove nur 2,7 %. Francio havis mezan kreskon 3,35% (1898 ĝis 1913).

La priskribitaj faktoj konvinkas nin, ke la proletaro en Sovetio faras malfacilan laboron. Kvankam ne tiel rapide kiel oni deziras, ĝi tamen konstruas socialismon. *B. Dzetoveckij.*

NOTETOJ EL BRITIO

Perdoj pro la minista striko

La prezo por karbo depost la komenco de la minista striko preskaŭ duobliĝis. La industrio kutime uzis 15 milionojn da tunoj da karbo pomonate, sed je la fino de la striko nur 5 milionojn. Jenaj ciferoj pri la fer- kaj ŝtal-industrio parolas per si mem.

	Funkciantaj fornoj	Ferprodukt-ado je 1000 tunoj	Ŝtalprodukt. je 1000 tunoj
Aprilo 1926	147	538	679
Aŭgusto 1926	6	14	52

La malprofito ĉe la fervojoj ĝis fino de septembro estis 2 milionoj da anglaj funtoj.

La gvidantoj de la Laborista Partio forlasis Anglion por libertempi alilande. R. Macdonald veturis al Sahara, aliaj estas en Usono aŭ Aŭstralio.

La nombro de senlaboruloj altiĝas ĉiutage, ĝi nun atingis 1 500 000. La sindikatoj raportas, ke 13,6% de la membroj estas senlaboraj. La prezoj de la vivbezonaĵoj plialtiĝas.

Jarkunveno de la kom-partio fieras, ke la membraro duobliĝis, ĝis 10 000. En la kom-junularo troviĝas 1500 junaj ministoj.

SAT-ano (3398)

TRA LA KOOPERATIVA MOVADO

REORGANIZITA KOOPERATIVA MINEJO

La kooperativa minejo ĉe Shilbottle (Ŝilbotl) estas reorganizita. Oni instalis la plej modernajn produktilojn kaj ekipojn. Rezulte el tio la normala produktado por labortago plialtiĝis de 264 ĝis 382 tunoj. "The Kooperative News" (Kooperativaj novaĵoj) raportas, ke la laboro en la minejo rekomencis. La laboristoj laboras sep horojn potage kaj ricevas siajn antaŭajn salajrojn, kiuj estas 15—21% pli altaj ol tiuj en la aliaj samprovincaj minejoj.

Trad. el "Forward" *E. Doran.*

SOVETIAJ KOOPERATIVOJ KAJ BRITIAJ MINISTOJ

La prezidantaro de la Laborista Centra Kooperativa Sekcio alvokis ĉiujn laboristajn kooperativojn pligrandigi la helpon por la anglaj strikantaj ministoj. Ĝi alvokis ellabori formojn kaj metodojn, kiuj povus ebligi konstantan subtenon por la tuta strikdaŭro.

La Sekcio proponis starigi la demandon pri regula helpado kaj ankaŭ pri dekalkulo de la profitoj kooperativaj por la britiaj ministoj en la proksimaj kunvenoj de la rajtigitoj (ilin elektas la kooperativanoj). (6478)

ANKORAŬ PRI SOVETIAJ KOOPERATIVOJ

En n-o 107 de "Sennaciulo", k-do 5246 informis la legantaron, ke la kotizo por aliĝo al la sovetiaj kooperativoj estas fiksata je kvin rubloj. Ĉi kotizo ŝanĝos. Oni intencas pligrandigi ĝin ĝis 15 rubl. en urbaj, kaj 10 rubl. en vilaĝaj kooperativoj. Tio efektiviĝos, se la rajtigitoj (elektitaj de la kooperativanoj) kaj la profunuiĝoj konsentos.

Ĝis nun la registaro donis gravan monsubtenon al la kooperativoj. Nuntempe ĉar la stato de la laboristoj tiom pliboniĝis, ke ili mem povas subvencii iliajn kooperativojn, la registaro volas uzi ĉi monon por la industriigo de la lando kaj per tio plibonigi la staton de la laboruloj. (6478)

ĈE LA SCIENCULOJ

PRICERBA INSTITUTO

En la malnova palaco de la eksprinco Golicin (Moskvo) nun laboras la Komunista Akademio de l' Sciencoj. Unu el la institucioj fonditaj de la Akademio estas la "Instituto por esplorado de la supera nervofunkciado".

La plej grava laboro de ĉi instituto estas la esploro de la lokiĝo de la nervocentro en la cerbo. Nun estas finkonstruitaj kvar specialaj ĉambroj por la eksperimentado pri kondiĉaj refleksoj. Ili estas tiel konstruitaj, ke la esplorata besto estas tute izolata de eksteraj incitoj. Tiel eblas al la esploristo apliki nur por la esplorado necesajn incitojn. Lastatempe oni sekciis du kraniojn de simioj kaj elprenis partojn el la cerboj. De unu la aŭdsentan, de la alia la vidsentan sferojn. Antaŭe dum kelkaj monatoj estis ellaboritaj en la cerboj kondiĉaj refleksoj. Ekzemple oni donis al la simioj nur manĝaĵojn, se aŭdiĝis tono de difinita alteco, ĉe tono nehavanta tian altecon ili ricevis nenion. La simioj ankaŭ bone distingis formojn de vidsentaj ekscitoj, ekz. rondon aŭ triangulon, ruĝan aŭ bluan angulon. Finfine ankaŭ la oftecon de la frapado metronoma, ĉu 86 aŭ 150 frapoj pominute.

En proksima tempo la eksperimentado kun simioj estos daŭrigata por la ellaborado de pluaj refleksoj. Per ĉi eksperimentoj estos kontrolataj la konkludo de usonaj esploristoj, kiuj eldiris, ke post la forigo de la vidsenta sfero, en proksima tempo post la operacio, reaperas kondiĉaj refleksoj.

Ĉi tiu konkludo estas refutata per la rezultoj de eksperimento farita pasintjare en la instituto kun la cerbo de la simio "Jambik". Ĉe tiu post la forigo de la vidsenta cerboparto, la vidsentaj kondiĉaj refleksoj tute perdiĝis, sed la aŭdsentaj konserviĝis.

La laboro en la "Pricerba Instituto" estas originala per tio, ke ĉiuj esploroj de la fiziologia fako pri la lokiĝo de la cerbo estas akompanataj de la studado pri forigitaj cerbopartoj kaj ties proksimaj partoj.

Trad. el "Izvestia" *A. Sidorov.*

La parolado de Spartakus al la gladiatoroj

Spartakus, la gvidinto de la sklava ribelo en la antikva Romo, paroladis al la gladiatoroj, kunvenintaj antaŭ Romo, antaŭ la ekribelo:

"Vi nomas min estro — bone. Vi ĝuste agas, nomi iun "bandestro", kiu dum 12 jaroj en la areno batalis kontraŭ ĉiuspecaj sovaĝaj bestoj kaj homoj, kiujn la roma regno kapablis alvenigi, kaj kiu malgraŭ tio ĝis nun ne formetis la batalilojn. Se iu ekzistas, kiu povas aserti, ke mi agis aliel ol mi parolis, tiel en la privata kiel en la publika batalo, tiu antaŭenvenu kaj sin anoncu! Kaj se estas inter vi tri viroj, kiuj kuraĝas kontraŭstari al mi en la areno sur la sanga sablo — ili venu!... Kaj tamen, mi ne ĉiam estis tiu, kiu mi nun estas. Miaj gepraŭloj venis el la antikva Sparto kaj ekloĝis sur la rifoj, sur kiuj kreskas la vinberoj kaj en la citronarbaroj de Syrassella. Miaj infan- kaj junuljaroj pasis trankvile, kiel la rivereto, je kiu mi ludis. Tagmeze, kiam mi arigis la ŝafojn, kiujn mi devis gardi en la ombro de roko, mi renkontis mian amikon, filon de najbaro, kiu pasigis sian liberan tempon kun mi. Kune ni pelis niajn ŝafojn sur la samajn herbejdeklivojn kaj kune ni manĝis nian simplegan manĝon.

Iuvespere, kiam ni estas igintaj niajn ŝafojn en la barajojn kaj kiam ni eksidis sub la mirtarboj, ĉirkaŭintaj nian dometon, rakontis mia avo, maljuna viro, pri Marathon kaj Leuchta kaj kiel dum la antikva tempo areto da Spartanoj kontraŭstaris tutan armeon en roka fendejo. Mi ne sciis, kio estis milito, sed tamen ardis miaj okuloj, mi ne sciis pro kio sed mi ĉirkaŭbrakis la indan maljunulon. Mia patrino tuŝetis mian hararon, kisis mian ardantan frunton, enlitigis min kaj petis, ne plu cerbumi pri tiuj aferoj, pri tiuj sovaĝaj militoj.

Dum tiu nokto venis la romanoj al nia marbordo.

Mi vidis la bruston, kiu mamnutris min, frakasiĝi per la ferumitaj hufoj de la militĉevaloj, kaj mi vidis la sangantan kadavron de mia patro pendi en la trabaro, kiuj restis starantaj de nia domo.

...Hodiaŭ mi mortigis en la areno viron kaj frakasante ties kaskon, mi ekkonis, ke li estis mia junaĝamiko. Li ankaŭ min reekkonis, ridetis milde kaj mortis — survizaĝe la saman mildan rideton, je

kiu mi tiel bone rememoras el la infana tempo, kiam ni rampis super la rokojn, por trovi la unuajn maturajn fruktojn, kiujn ni triumfe portis hejmen. Mi diris al la Pretoro, ke tiu, kiun mi estas mortiginta, estis iam mia junecamiko, grandanima kaj kuraĝa. Mi petis la permeson, forporti la kadavron amikan, por bruligi ĝin sur la bruligejo kaj por zorgi por ties cindro. Ho! Surgenue, en la polvo kaj sango de la areno mi petigis pro tiu malgranda favoriĝo, dum kiam la kunvenintaj inoj kaj matronoj kaj la sanktaj virgulinoj, kiujn ili nomas vestalinoj kaj la popolaĉo kriegis pro malestimo kaj amuzo. Kvazaŭ tute speciale apartan spektaklon ili rigardis tion, ke la plej timiga kaj teruriga roma gladiatoro aspektis pala kaj tremis pro la vido de kadavro. Kaj la Pretoro forturnis sin de mi, kvazaŭ mi estus infektulo, kaj mokdiris: "Putriĝu la fiulo! Grandanimuloj nur ekzistas inter la romanoj!"

Kamaradoj, tiel vi, mi, ni ĉiuj mortos kvazaŭ hundoj! Ho! Romo! Romo! Vi estis por mi zorgema nutristino. Vi donis al la malriĉa, kvieta, maleminenta paŝtistjunulo, kiu ne konas pli krudan sonon ol la sonon de fluto, ferajn muskolojn kaj ŝtonan koron. Vi instruis al li, traigi sian glavon tra la kiraso de la malamiko kaj varmigi ĝin en ties sango. Vi instruis lin, rigardi en la okulojn de la terura numidia leono, kiel la knabo rigardas la ridetantan knabinon! Sed li repagos al vi, ĝis la flava Tibero ruĝiĝas kvazaŭ ŝprucanta vino, ĝis via korsango kazeiĝos en la plej suba marĉo!

Jen vi nun staras, batalantoj, kiaj vi estas. La muskoloj en viaj brakoj estas firmaj kvazaŭ ŝtalo. Sed morgaŭ tiu aŭ alia roma adoniso, bonodoranta, palpetas viajn fortajn muskolojn per sia eta fingro, kaj li vetos siajn sesterzojn (antikva roma monero) je via sango! Psssst! Ĉu vi aŭdas la leonon, kiel ĝi kriegas sube? Tri tagoj jam pasis, depost kiam ĝi ne plu manĝis, sed morgaŭ ĝi kontentigos sian malsaton, je vi! — kaj delikata manĝaĵo tio estos por ĝi.

Se vi mem rigardas vin kvazaŭ bestoj, tiam vi restu starantaj ĉi tie kaj atendu la mortigistan tranĉilon! Sed se vi rigardas vin kiel montaj transirejoj kaj tie vi daŭrigu la sangan laboron de viaj antaŭuloj ĉe la Termopiloj. — Ĉu Sparta mortis? Ĉu la antikva greka sango en viaj arterioj glaciiĝis, ĉar vi kliniĝas kaj submetiĝas kvazaŭ batitaj hundoj? Kamaradoj! Batalantoj! Kiam ni fakte devas mortigi, ni mortigu niajn subpremantojn! Kaj se ni fakte devas morti, tiam ni mortu sub la libera ĉielo en malkaŝa kaj honesta batalo!...

El "Heimstunden", n-o 6, junio 1925.
Esperantigis: *Rob. E. Bitzer.*

Mi estas la Sinjoro via Dio, diras reĝo mamono. Sed multaj laboristoj jam ne plu kredas je dioj.

PARIS, KIEL MI GIN VIDAS

Se oni venas el landoj, kie regas grandega senlaboreco, oni kun miro konstatas, ke ĉi tie preskaŭ ne estas eble vidi ian almozulon. Dum dumonata restado en la urbo, mi nur sukcesis vidi eble dekon da almozpetantaj homoj. La ĝenerala impreso, kiun oni ricevas estas, ke ĉi tie ne ekzistas ia granda mizero. La homoj estas bone vestitaj, ĉifon- aŭ flik-vestita persono estas maloftaĵo. La virinoj klopodas eĉ esti elegantaj, vere, ke ofte tra ĉi eleganteco trabrilas laborista stato. Tamen multaj el niaj laborfratinoj en la mizeron travivantaj landoj, envius ĉi pseŭdan elegantecon. Koloriga de la vizaĝo estas laŭŝajne eĉ ĉe laboristinoj kutimo, almenaŭ ĉe la junaj.

Alia okulfrapanta vidaĵo estas la legemo de la Parizanoj. Veturante en la subtera fervojo, oni preskaŭ en ĉies manoj rimarkas gazeton aŭ libron. Ŝajne la parizanoj ne ŝatas esti solaj kun si mem, ilia cerbo devas havi ĉiam ian okupon. Bedaŭrinde estas, ke ne tre ofte ekaperas laborista jurnalo aŭ gazeto. Tre ŝatata ŝajnas esti en laboristaj rondoj la burĝaj jurnaloj. Eble ĉi tie ankoraŭ ne eksonis la voko: "Por laborista hejmo decas laborista jurnalo". Sed ni ne tro fieru. Ĉe ni eble nur je kelkaj gradoj pli boniĝis la cirkonstancoj tiurilate.

Alia konstato: mi ne vidis ĝis nun ebriulon. Tiu homspeco ŝajnas esti mortinta en Paris. Sed ne emu kredi, ke oni ne konsumas alkoholaĵojn. Tio estus ega eraro. Eĉ male, la ĉefaj ornamaĵoj de la stratoj estas drinkejoj. Unu apudiĝas al la alia. La ĉefa trinkaĵo estas vino, malforta vino. Tiu malforteco, malpezeco kune kun la depostnaskiĝa kutimo verŝajne estas la kaŭzo de la foresto de ebriuloj. La parizanoj verŝajne akre protestus, eble eĉ revolucius, se iu intencus ilin senigi je la ŝatata trinkaĵo. Konsumataj estas ankaŭ multe da diversaj likvoroj, brandoj kaj absinto. Pst!! Ĉi tiu ne plu ekzistas, dum la milito aperinta leĝo malpermesis la konsumadon de absinto, ĉar la krudaĵoj por ties preparo estis bezonataj por militceloj. Do depost tiu tempo ne plu ekzistas absinto, anstataŭ ĝi oni trinkas anison. Estas vere, ke laŭ koloro kaj gusto ĝi similas la unuan kiel unu ovo alian; sed tamen, ĝi ne estas absinto. Do, kiel oni vidas laŭ la pariza ekzemplo, la neĉeesto de ebriuloj ankoraŭ ne estas kaŭzo por tiri la konkludon, ke ĉiuj estas kontraŭ alkoholuloj. Niaj abstinenculoj ĝojis tro frue.

Videblaj estas multege da soldatoj. Jen la blueta aŭ „kaki" vestitaj simpluloj. Jen pompe vestitaj specialsoldatoj. Oraj galonoj kaj rubandoj brilas, ordenoj tintas, preterpaŝas oficiro. Ĉe ĉiu paŝo oni konstatas, ja, ĉi tie estas la lando de la venkinta militarismo.

Alia interesa fakto estas la surstrate troveblaj, ĉe multaj anguloj gluataj afiŝetoj kun la mallonga sed ĝojiga teksto: "laboristoj bezonataj. Adreso ktp...." Antaŭ mia alveno ĉi tien, depost pli ol kvar jaroj mi ne plu vidis tiajn aperaĵojn. Sendube ili plifortigas la memkonscion ol la ĉe ni (Aŭstrio) kutima sciigo: denove 30—50 laboristoj maldungataj. Sed ĉi simpatiaj aperaĵoj sendube baldaŭ komencas plimaloftiĝi. Jam levetas la hidro de senlaboreco siajn kapojn pro la revaloriĝo de la franko... *M. SC.*

FESTOTAGO OKAZE DE L' RIKOLTO EN VILAĜO MAKUŜINO (SIBERIO)

Matenas. La unua neĝo ĵus kovras la teron. En la terkulturista komuno "Svoba" (Libereco), apud la vilaĝo Makuŝino, estas ĉie tre vigle. En la korto kuras infanoj kun ruĝaj flagetoj; kamparanoj striglas la ĉevalojn, jungas ilin, ornamas la veturilojn ktp. Ankaŭ en la domo regas gaja bruo, rido. Tie oni vestas karnavalanojn. Samtempe en la vilaĝa loka klubo de ĉie kunvenas partianoj, komsomolanoj, sindikatanoj kaj vilaĝanoj. Viciĝinte, ili atendas kun gaja humoro la karnavalon. Malproksime jam estas aŭdebla kantado. Jen veturas la unua veturilo de la kamparana karnavalo... "Sub gvido de komunista partio kaj kun soveta potenco, ni ĉiam havos bonajn rikoltojn"... estas skribite sur flago, kiu flirtas super tri rajdantoj: laboristo, kamparano kaj ruĝarmeano.

"Kredu al la scienco!" parolas subskribo sur alia flago ĉe veturilo, kiu estas tirata de tri ĉevaloj kaj ŝarĝita per dikaj sakoj kun freŝa greno, per garboj de tritiko kaj aveno. Vivu la festotago de la rikolto. Vivu agrikulturo kaj nova kultura vilaĝo! Hura!... salutkrias la kunvenintoj al la preterveturanta manifestado.

"Dikredo, popo kaj sorĉisto al mizero kondukas la plugiston", grandlitere estas skribite sur la lasta veturilo, en kiu sidas karnavalaj popo, sorĉisto kaj kamparano almozulaspekta, kiu tenas en la manoj maldikan grengarbon. Rido, ŝercoj de la kamparanoj akceptas ĉiun veturilon.

Malgranda vilaĝa placo... mallongdaŭra kunvenego... kaj hejmen veturas la manifestantoj. Vespere la vilaĝa klubo estas plenplena. Okazas solena kunsido dediĉita al la festotago. Post la kunsido, kiel fermo de la festo okazas filmprezentado.

Trad. *3930* el vilaĝa jurnalo "Krasnij Kurgan".

DISKUTEJO

"AMERIKIGO" DE EŬROPO?

(Daŭrigo [1])

Raciigo bezonas sekve kompletigon sub formo de unuigo de la eŭropaj ŝtatoj: Tuteŭropo ("Pan"-Eŭropo) estas la devizo. Ĉu tiu celo estas realigebla en kapitalista sistemo. Ni estas en periodo de monopola kapitalismo. Anstataŭ liberkonkurenco, la plej fortaj kapitalistaj entreprenoj de la ĉefaj branĉoj sin unuigis por formi monopolon, produktante nur ioman, precize difinitan kvanton kaj vendante je prezoj altaj, severe difinitaj. Tiu sistemo povas sin teni nur tiam, kiam altaj doganbaroj protektas la monopolon kontraŭ eksterlandaj produktajoj malaltprezaj. Oni scias ke post la milito novaj industrioj estis kreitaj en la novaj, jus naskiĝintaj ŝtatetoj, kiuj deziris sin sendependigi de la aliaj landoj. La nove kreitaj industrioj estis tro malfortaj por elteni la konkurencon de la malnovaj, bone enradikitaj industrioj samspecaj: doganbaroj fariĝis nepre necesaj por ili. Sen doganprotekto, tiuj novaj industrioj monopoligantaj sian internan merkaton, neeviteble pereus.

Tuteŭropo en *proletaj* manoj nature povus facile forigi tiujn barojn. Post senproprajigo de la kapitalistoj, ties privataj interesoj je konservo de industrioj aŭ entreprenoj eĉ netaŭgaj malaperus kaj cedus la lokon al la nura intereso de la socio, por kiu la fermo de netaŭgaj produktejoj ne kaŭzas profitodolorojn, kiel al privataj entreprenistoj. Sed la detruo de la doganlimoj renkontas preskaŭ nevenkeblajn malhelpajojn en la burĝa ordo. La privataj interesoj, kiuj devus esti foroferataj por atingi tiun celon, estas tiel potencaj kaj multenombraj, ke obstinega rezisto de la interesitaj burĝoj ĝin certe malebligos. Kaj eĉ se oni sukcesus forigi la doganliniojn interne de Eŭropo por krei unikan ekonomiteritorion eŭropan, tiu nova ekonomia unuo sin ĉirkaŭus per altegaj baroj limdepagaj, por defendi sian ekziston per senkompata konkurenco kontraŭ Usono.

Nek raciigo, nek forigo de doganlimoj povos doni al Eŭropo pacon kaj kvieton sub burĝara gvidado. En niaj antaŭaj artikoloj ni montris, ke la prosperado en Usono estas la sekvo de la forta pozicio de tiu lando sur la monda merkato, kaj ke la relativa bonstato de kelkaj grupoj de laboristoj estas konsekvenco de usona hegemonio sur la mondmerkato unuflanke kaj de la propra monopolpozicio de tiuj kvalifikitaj laboristoj aliflanke. La amerikigo de Eŭropo — se ĝi estus realigebla[2]) — povus *eble* redoni al Eŭropo la mondmerkatan ĉefecon, sed je la sanga prezo de detruiga, milita batalado kontraŭ Usono. Belega perspektivo! Sed la dua celo, interklasa harmonio sur bazo de bone pagata salajrulаro, ne estos atingebla eĉ per rekonkiro de la mondmerkata supereco, ĉar la eŭropa proletaro ne havas, kiel la usona, monopolon sur la labormerkato. Kontraŭe, la raciigo plimultigas la senlaborularmeon per triobla meĥanismo: salajruloj fariĝas superfluaj; la ebla rekonkiro de la mondmerkato favorigus eksporton de kapitaloj kaj malpliigus la laborokazon en Eŭropo; la proletigo de malgrandaj "kapitalistoj" kaj de etburĝoj ankoraŭ plipezigos la premon de senlaboraj homoj sur la laborkondiĉojn de la laborantoj. *Tiel, la vivnivelo de la salajruloj malaltiĝus malgraŭ eventuala amerikigo.*

Tamen, ŝajnas ke la tria principo de la usona prospereco liveras al ni rimedon kontraŭ la malagrabla perspektivo jus menciita. S-ro Ford kaj aliaj usonanoj ja laŭte proklamas: "altaj salajroj — malaltaj prezoj!"

Eble per tiu principo oni sukcesos plibonigi la situacion de la laboristoj kaj samtempe eviti senlaborecon per plilarĝigo de la produktado dank' al altigita aĉetpovo de la amasoj? La usonaj kapitalistoj senĉese rakontas, ke la prosperado de la ekonomia aktiveco en Usono estas sekvo de la altaj salajroj, kiuj ebligas al la amasoj, elspezi grandajn sumojn, kreante tiel vastan, ensorbopovan merkaton por la usonaj industriproduktajoj.

Tiu rekomendo ŝajnas efektive prava, saĝa kaj sekvinda. Tiel, ĉiuj trovus kontentigon: kapitalistoj kaj proletoj povus ĝui ĉiajn plezurojn de la vivo. Sed, diablo! kial do la eŭropaj kapitalistoj ne sekvas tiun bonan konsilon? Ili ja nepre bezonas novan merkaton por siaj produktajoj. La angliaj karbminestroj ne trovis sufiĉan nombron da aĉetantoj por sia karbo; kial do ili ne aplikis la amerikan konsilon? Laŭ la rekomendo de s-ro Ford, ili simple donu pli altajn salajrojn al la ministoj, tiel la aĉetpovo de la lando pligrandiĝos, la mendado pliiĝos kaj la aferoj iros pli bone. Sed anstataŭ sekvi tiun konsilon, ili kontraŭe volas malpliigi la salajrojn! Samaj faktoj okazas en aliaj branĉoj kaj landoj.

En la okuloj de burĝoj, kiuj revas pri interesharmonio de kapitalo kaj laboro, laŭ kies opinio la laboristo ne estas ekspluatata kaj ne devas fari nepagatan laboron por la kapitalisto, — en tiaj burĝaj okuloj, la ideo de s-ro Ford estas tre klarigebla; ĉar la laboristo ricevas — laŭ la burĝa teorio — la plenan ekvivalenton de sia laboro, li povas aĉeti por sia salajro la tutan produktajon de li kreitan.

Sed por la marksistoj, la salajro de la proleto estas nur parto de la valoro kreita de li. La proleto sekve neniam povos aĉeti sian tutan produktajon; ĉiam parto de tiu produktajo restas en la manoj de la kapitalistoj, kiuj devas serĉi aliajn aĉetontojn, se ili volas ricevi ĝian valoron sub formo de mono, por daŭrigi la produktadon. En sia resumo de la Marksa "Kapitalo", Roza Luksemburg skribas: "Estas kvazaŭ nepra argumento de la socialista kaj precipe de la sindikatista propagando, ke krizoj estiĝas ĉefe per la miopeco de la kapitalistoj, *kiuj simple ne volus kompreni, ke amasoj de iliaj laboristoj estas iliaj plej bonaj aĉetantoj kaj ke sufiĉus, ke ili pagu al la laboristoj pli altajn salajrojn, por ke aĉetema aĉetantaro ekzistu kaj por ke malestu la danĝero de krizoj.* Kvankam tiu klarigo estas tre populara, ĝi estas tute maltrafa kaj Marks ĝin refutas per la jenaj vortoj: "Estas pura evidentajo se oni diras, ke la krizoj estiĝas el manko de pagokapabla konsumo aŭ de pagokapablaj konsumantoj. Aliajn konsumantojn ol pagantajn la kapitalista sistemo ne konas, escepte almozulojn kaj "friponojn." Ke komercajoj estas nevendeblaj, signifas nur, ke ne troviĝas por ili pagokapablaj aĉetantoj, sekve konsumantoj. Sed se oni volas doni al tiu evidentajo ŝajnon de pli profunda praveco per aserto, ke la laborista klaso ricevas tro malgrandan parton de sia propra produktajo, kaj ke la malbono povus esti korektata se la laboristoj ricevus pli grandan parton, se ilia salajro kreskus, sufiĉas rimarki, ke krizoj ĉiukaze prepariĝas ĝuste per periodo en kiu la salajro ĝenerale pliialtiĝas kaj en kiu la laborista klaso konsumas relative pli grandan parton de la jara produktajo destinita al konsumado. Tiu periodo devus — je la vidpunkto de tiuj kavaliroj "san- kaj simple-spiritaj" — malproksimigi la krizon. Ŝajnas do, ke la kapitalista produktado entenas kondiĉojn sendependajn de bona aŭ malbona volo, kondiĉojn kiuj allasas nur por momento tiun relativan prosperecon de la laborista klaso, kaj ĉiam nur kiel antaŭsignon de krizo."

La konsiloj de la usonaj industriestroj sekve valoras tiom kiom valoras la tuta burĝa ekonomiscienco. Neniam la laboristaro estas por la kapitalista produktadordo dezirinda, "pagokapabla" merkato, ĉar aĉetante ili ĉiam povas redoni al la kapitalistoj nur tiom, kiom ili ricevis de ili kiel salajro, sed neniam ili povos aĉeti la troproduktajon. La praktika agado de la britiaj karbminestroj kaj de la germanaj kapitalistoj, nun okaze de la "raciigo", tion klare montras. La prospereco de la industrio en Usono ne estas dankata al la altaj salajroj, sed al la fakto, ke interne de la usona ekonomio troviĝas ankoraŭ multe da nekapitalistaj elementoj kiel aĉetantoj de industriproduktajoj kaj ke la financa potencego de Usono permesas konkiri merkatojn al la usona industrio per financado de l' eksporto. *La altaj salajroj en Usono estas ne kaŭzo, sed konsekvenco de la prospereco!*

Tiel evidentiĝas, ke la "amerikigo" de Eŭropo tute ne portos savon al la konvulsiskuata kontinento. Unue estas tre dube, ĉu ĝi estas ĝenerale realigebla en kapitalista reĝimo, kaj due, eĉ se oni sukcesus ĝin apliki, ĝi nepre estus kondamnata al plena fiasko. Ĝi ne donos pli bonajn viv- kaj laborkondiĉojn al la proletaro kaj povus efektivigi ankaŭ la prosperecon de l' burĝaro nur per plej impetega konkurenco kaj per senkaŝa politiko imperialista, por konkiro de merkatoj, kontraŭ aliaj imperialistaj potencoj, eble kontraŭ Britio kaj Usono, eble kun Britio kontraŭ Usono.

La mondo fariĝas tro malvasta por la imperialista ekspansio. La laborantaj amasoj havas neprajn, neeviteblajn bataladojn kaj militojn antaŭ si. De ili mem dependos, ĉu ili suferos tiujn militojn kaj batalojn senage, mortantaj por la klasa malamiko kiel mutaj viktimoj de la imperialistaj ŝtatoj, aŭ ĉu ili aktive, decidite kaj heroe, per malfermitaj okuloj kaj kun klara konscio, rompos la kapitalistan potencon per batalado — ĉar batalado estos neevitebla — kontraŭ siaj respektivaj "patrujoj" kaj ne por ili.

Lucien Révo.

[1]) Komenco en la n-ro 115.

[2]) Burĝaj spertuloj ĝin konsideras kiel nerealigebla: ekz. la germanaj ekonomiistoj Feiler kaj Brentano.

LA MEKANIKIGO DE LA LABORISTO

(Daŭrigo[1])

La demando pri la disvastiĝo de la Tajlorsistemo (en la ĝenerala signifo de: kreskanta raciigo, specialigo kaj mekanikigo de la laborprocedo) en la plej disvolviĝinta, kapitalismo kaj la ties sekvoj por la laborista klaso estas demando, kiu interesas ĉiujn revoluciulojn en plej alta grado, sed ne malpli interesa estas la demando pri la funkciado de la Tajlorsistemo dum la transira tempo inter kapitalismo kaj socialismo, periodo, kiun oni kutime distingas kiel la periodon de la proletara diktaturo. Kompreneble tiu demando montriĝos aliel en ĉiu lando laŭ tio, ĉu la laborista klaso estas pli malpli tajlorigita, kiam ĝi konkiros la potencon, kaj ankaŭ laŭ tio, ĉu estos plibonigo de la laborproduktkapablo aŭ ĉu estos la homecigado de la laboristamasoj, la unua kaj ĉefa celo de la diktaturo.

Teorie ambaŭ direktoj koincidas, sed en la praktiko restos provizore kontraŭeco inter ili, ankaŭ kiam la Proletaro prenos la potencon. Jam en la kapitalismo laboristoj kontraŭas intuitive la Tajlor-sistemon, kiel forton, detruantan la personecon. Kiele ili reagos kontraŭ tiu sistemo, kiam la kapitalista jugo estos forigita? Ĉu la teknikuloj, kaj la plenum-

[1]) Vidu la n-ron 115.

antoj de la laborscienco, tiam sukcesos forpreni la malfacilaĵojn de la sistemo, kaj ĝis kia grado tio efikos?

Sovetio estas la unua lando, kie la laboristklaso starigis sian diktaturon kaj konservas ĝin, kvankam ĝi estas devigata pli kaj pli konsideri la interesojn de la kamparanoj.

Kompreneble estas, ke la Tajlorsistemo kaj ĝenerale la laborscienco kaj la scienca metigvidado en Sovetio estas pristudata pasie. Laŭ burĝaj fontoj multaj sciencaj institutoj — ne malpli ol sesdek, okupas sin pri la psikologiaj, teknikaj problemoj. A. K. Gastev, en Moskvo, estas la plej radikala kaj konsekvenca batalanto por la novaj labormetodoj. Lia principo estas, mekanikigi la tutan vivon. Li ne timas pritrakti la homojn kiel partojn de maŝinoj. Li volas limigi la individuan scion, aŭtomatigi la laboron, "tajlorigi" ĉion ĝis la plej alta grado.

"Oni organizos ĉion kaj enigos la homojn en tiu ĉi granda organizado kiel maŝinpartojn, kiuj nur bezonas fari tion kaj tiel, kiel estas priskribita al ili."

La skribinto de tiuj ĉi vortoj, profesoro Revezs, ne scias komuniki al ni, kiamezure la principoj de Gastev estas aplikataj jam nun en Sovetio. Ni trovas nenie en la multnombraj raportoj de la laboristdelegacioj, kiuj vizitis Sovetion en la lastaj jaroj, difinitajn faktojn pri la enkonduko kaj rezulto de la Tajlorsistemo...

El tio ni konkludas, ke la enkonduko nur komencis. Sed verŝajne en la sekvontaj jaroj ĝi iros pli rapide.

La relativa nedisciplineco de la rusaj laboristoj, kiu ekz. montriĝas en la multnombra foresto de la laboro estigas la Tajlorismon nemalhavebla korektilo, dum la pacienceco de la kamparanoj el kiuj la novaj industrilaboristoj estas rekrutataj, verŝajnigas, ke ili tajloriĝos sen granda rezisto. Laŭ nia opinio ĉi tie kaŝiĝas sendube granda danĝero por la plua evoluo de la rusa revolucio.

Por tiu evoluo ja personeca iniciativo kaj spontaneco estas nemalhaveblaj.

Laŭ artikolo de Henriette Roland Holst en "Klassenstryd" (Holanda komunista revuo).

MALAMIKOJ DE L' LABORISTARO

Ofte oni plendas pri fiagoj de diversaj mastroj, sed nur malofte oni aŭdas ion similan pri la submastroj kaj fakestroj en fabrikoj kaj oficejoj. Sed ankaŭ ili estas malamikoj de la laboristoj. Ĉi subestroj tute forgesas, ke ankaŭ ili nur estas salajroricevantoj kiel la aliaj laboristoj. Sed ĉar ilia salajro estas iom pli alta ili apartiĝas de la aliaj. Ofte estas konstatebla, ke mankas al ili la kapableco mem fari tiun laboron, kiun ili direktas.

Plejofte tiaj homoj nur ricevis la oficon pro ia rekomendo aŭ protekto, por ĝin konservi ili nun traktas la laboristojn kiel bestojn. Ilia intelekto plej ofte malfortas kaj tamen ili volas al si havigi respekton....per krudaj vortoj kaj fiagoj. Se oni dirus, kiel pli bone fari ian laboron, la respondo nur estus: ne estas via devo pensi, sed fari kion mi ordonas. Laboristo nur estas maŝino, laborilo por tiaj homoj, kio videbliĝas en la ĉe ni kutima maniero anonci la dungdeziron "Hands wanted" (manoj bezonataj).

Ĉi subuloj sciantaj nenion pri psikologio, ekonomio aŭ alia afero kiu povus bone influi ilian spiritostaton ne komprenas kaj ne simpatias progresemajn laboristojn. Pro tio ili estas plejparte veraj malamikoj de la laboristaro. *Brown.*

LINGVAJ DEMANDOJ

Ĉu *Ĉagreni* estas transitiva aŭ netransitiva verbo? Laŭ la "Cours rationnel & complet", paĝo 96, ĝi estus netransitiva = avoir du chagrin, senti ĉagrenon; sed laŭ la Universala Vortaro, laŭ la vortaro de Grosjean-Maupin kaj laŭ la Kabe'a, ĝi estus transitiva = chagriner, kaŭzi ĉagrenon.

Estas nenia dubo: ĉagren' estas verba radiko, kaj ĉagreni estas transitiva verbo. Cetere vi povas rimarki, ke la vorto ĉagreno, kiu estas minimuma formo egalvaloranta la pli plenan transitivan formon ĉagrenado same bone kiel la pli plenan netransitivan formon ĉagreniĝo, povas egale montri la ĉagrenon, kiun oni kaŭzas aŭ la ĉagrenon, kiun oni ricevas.

Ĉu estas rekomendinde uzi la vorton "organizo" anstataŭ "organizaĵo"? Por miaj lernantoj "organizaĵo" estas organizita aĵo, kaj "organizo" la organizanta faro. Eble por esprimi tiun faron oni uzu nur "organizado"-n?

— Laŭ la oficiala konsilo de la Akademio estas rekomendinde forlasi ĉiun sufikson, kiu ne estas nepre necesa por la klara kompreno de iu vorto. Por ke tia forlaso estu permesebla estas do bezone, ke la kunteksto, meze en kiu troviĝas la celata vorto, sufiĉe kaj nekonfuzeble komprenigu kaj precizigu ĝian sencon. La vortoj organizo, skribo, manĝo egalvaloras same bone la kunmet(it)aĵojn organizado, skribado, manĝado, kiel la kunmetaĵojn organizaĵo, skribaĵo, manĝaĵo. Uzu tamen la precizajn kunsufiksajn formojn se la vorto estas izola sen kunteksto aŭ se la kunteksto ne tute klare montras la ĝustan sencon. *Fakulo.*

Inter niaj kontraŭuloj

Vere, estas travivataj gravaj momentoj, se eĉ en la marĉeto de mondlingvistoj kaj teoriistoj diversspecaj — enpenetras rezonado klaskonscia, se eĉ tie oni kontraŭstaras esperanton kaj subtenas siajn lingvo-projektojn ne per teoriaj konsideroj, sed per argumentoj sociologiaj.

Necesas konfesi, ke ĉiuj lingvo-projektoj krom esperanto, — ekzistas nur efemere, ke ili preskaŭ ne havas adeptojn kaj ke ili preskaŭ ne estas uzataj.

Esperanto — tute kontraŭe — jam akiris certan disvastiĝon: ĝia uzado jam estas sufiĉe vasta kaj tiu uzado jam havas certan socian valoron. Speciale dum la lastaj jaroj esperanto en la servo de la Laboristaro, — fariĝas utila instrumento por la revoluciigo de la Proletaro tutmonda kaj por firmigo de la unuecfronto laboristklasa.

Tia estas ne nur opinio kaj pretendo de esperantistoj. La decidoj de multaj gravaj institucioj laboristaj, ĉu naciaj, ĉu internaciaj, lastatempe publike elmontris kaj konfesis la samon.

Eĉ la burĝaj aŭtoritatuloj konfesas en esperanto potencan revoluciigilon. Ja tiun motivon havis ministro Bèrard, malpermesante instruadon de esperanto en francaj lernejoj. Evidente la samon opinias germana profesoro K. Fossler, asertante, ke "antaŭnelonge en la gramatikon kaj vortaron de esperanto penetris internacia bolŝevismo, socialismo kaj komunismo, kiu ne nur intencas vivigi esperanton per siaj ideoj kaj atmosfero, per siaj tendencoj kaj enhavo, per sia proletaria voĉo, sed kiu intencas ankaŭ per helpo de esperanto antaŭenpuŝi sian politikan propagandon."

Bona konfeso, ĉu ne? En kioma grado ni jam realigis la vortojn de Fossler, diritajn en 1927 j., — tion plej bone pruvas nia lasta VI-a SAT-Kongreso kaj la agad-raportoj de SAT kaj de naciaj laboristaj asocioj.

Ni ne povas ankoraŭ aserti, ke esperanto estas lingvo ekskluzive proleta kaj laborista. Tio ne estus vera. Ŝatinda nombro de UEA-anoj kaj "neŭtraluloj" diverskoloraj — daŭras ekzisti, uzi nian lingvon kaj ĝin propagandi.

Sed estas fakto neniigebla, ke nur en la batalo por afero proletaria kaj laboristklaso — esperanto plene elmontros valoron kaj siajn povojn. Esperanto fariĝas praktike aplikata lingvo internacia por la klaso, kiu entute malmulte da fremdaj lingvoj studas kaj posedas.

La nebulaj neŭtralismaj babiladoj kaj predikadoj perdas sian bazon, sian kernon ideologian; kaj samtempe la kerno idea de la proletaria esperantismo ĉiam fortiĝas kaj kreskas.

Atentante tion, estas speciale interese observi la idearon, kiu gvidas la adeptojn de aliaj mondlingvo-sistemoj kaj kiun ili metas kontraŭ la sistemo esperanto.

— La idistoj, plej multnombra grupo el la mondlingvanaro ne esperantista, laŭpove evitas starigi tiun problemon pri la bazo idea de sia movado. Certe ili ne aprobas esperanton. Ĉe sia apero mem Ido plej energie mokis la internan ideon de l' Zamenhofa esperantismo, kiu celas "mortigi naciismon kaj

triumfigi la egalecon inter la nacioj, forigi la militojn ktp."[1]).

Kelkfoje kelkaj plej senskrupulemaj idistoj eĉ aludas, ke la tuta internaciiga tendenco de esperanto estas "semida-hebrea elpensaĵo kaj la arianoj do devas tiujn tendencojn kontraŭstari."

Malforta idomovado ne sukcesis ĝis nun montri ion realan, ĝi ne sukcesis akiri tian firman bazon inter la Proletaro, kaj same inter burĝaro, kia estis akirita de esperanto. Kelkaj rezolucioj, senskrupule akiritaj, tiun fakton tute ne povas ŝanĝi.

Ido per si mem ne elmontris ian idean gvidprinciparon, kaj por ĝi eĉ ne estas ebla tiun principaron elmontri, ĉar laŭ sia esenco Ido mem estas unu el plej sensukcesaj kaj senrezultaj kreaĵoj de la oportunismo. La aŭtoroj de Ido volis fari el ĝi kompromisan projekton inter esperanto kaj la modernaj, de vidpunkto inteligentula, pli raciaj lingvoprojektoj novlatinaj kaj novromanaj.

Kiel ĉiu kompromisa provo, sen iu forta idea bazo, Ido malsukcesis same ĉe esperantistoj, kiel ĉe novlatinistoj.

Ĉe sia apero en la jaro 1907—08 Ido sukcesis fortiri de la esperanto-movado 5—10% de esperantistoj, kaj ĝis nun la proporcia rilato de la nombro de idistoj al tiu de la esperantistoj restas la sama. Tion konfesas eĉ tiaj, nepre objektivaj personoj, kiel estinta idisto, nun aŭtoro de "Medial" — J. Weisbart. *E. Drezen* (daŭrigota).

AL LA SAT-ANOJ

En Blankrusio (BSSR) estis starigita "Societo por kultura interligo kun eksterlando". Por montri al la societo la praktikecon de nia SAT-aparato, ni treege petas la k-dojn kaj ankaŭ la lab. kulturorganizojn interrilati kun la societo esp-lingve pri la demandoj de kultura interligo. Oni ankaŭ petu diversajn informojn kaj klarigojn pri BSSR kaj USSR entute. La leterojn adresu al: Minsk (BSSR), Revolucionnaja 21, Inbelkult Obsĉestvo, Kultsvjazi s zagranicej (Zvikeviĉ).

PETO

Minska distrikto de IRH deziras interligiĝi kun Bielostokaj laboristoj kaj politikaj malliberigitoj. Ĝi bezonas leterojn pri la vivo de malliberuloj kaj ties familioj kaj entute pri laborista vivo en Bielostok (Polio). La poŝtelspezoj estos ĉiam pagataj.

Ĉu en la naskiĝurbo de esp-o ne troviĝas esp-isto kiu respondus al niaj petoj? Skribu al: Minsk, Universitetskaja ul., dom MOPRA. Minskomi Komitetu MOPR.

*

Kamaradoj Franc-Sud Orientanoj el Departementoj Rhône — Isère — Loire — Drôme — Ardèche — Puy-de-Dôme — Vaucluse — Bouches du Rhône — Var — Alpes Maritimes — Haûte Garonne — Aude — Hérault — Pyrénées Orientales — estas pretataj sin turni al la: Lyon'a SAT-agentejo, *Henry Nicollet*, 91 Rue de Trion, Lyon 5e Compte chèques-postaux, Lyon-13-01.

[1]) Vidu "Mondo" 1926 j., n-ro 4, p. III, raporto pri parolado de bulgaria idisto Missirkoff.

1e por aniĝi al SAT; 2e por aboni al *Sennaciulo* kaj *Sennacieca Revuo;* 3e por aĉeti SAT-eldonaĵojn (librojn, insignojn ktp.); 4e por senpaga korespondo esperanta kurso; 5e por ĉiuj esperantaj informoj.

*

Se vi ne respondos — ne aperigu en "S-ulo" koresp. anoncon.

En Minsk denove estas organizitaj 15 esp. ĉeloj. La ĉeloj komencos tuj korespondadon kun eksterlandaj k-doj. La adresojn ni prenos el "S-ulo". Sed kion diros la lernantoj, se niaj leteroj restas sen respondo... Ĉu necesas citi faktojn? K-doj, se vi ne deziras korespondadon, ne komencu ĝin. *(603).*

*

ĈU MULTAJ APROBANTOJ?

Pri la artikolo en "S-ulo" n-ro 103, de k-do Krjukov titolita "Praktika kultura tasko de SAT", mi volas diri, ke mi tute aprobas la proponojn 1, 2, 3, 5 kaj 6. Mi konsideras ke ili estas tre gravaj, kaj mi ŝatus scii la opinionjn de aliaj k-doj pri ili. Mi ankaŭ aprobas la proponon n-ro 4, sed ne tiun parton pri la uzo de la vorto "milo" anstataŭ la vortoj "milmetro" kaj "milgramo". *J. M. Kerr.*

KRONIKO

Aŭstrio.

Wien. — ALLE-grupo III aranĝis kune kun la "Libera Radio Ligo" 14. nov. ekspozicion, kiu estis multnombra vizitata. Ĉe la malfermo kantis la "Laborista Kantunuiĝo", poste parolis prof. Simon de ALLE-centro k. la estro de "Radio Ligo". La lasta akcentis la neceson de kunlaboro inter "Radio Ligo" kaj "ALLE". Laŭ la deziro de "Radio Ligo" ni okupis la "por esp-o indan lokon", tiel ni gajnis 20 gek-dojn por nova kurso. J. L. *(4282).*

Germanio.

Dresdena Industriregiono (LEA-Distrikto). — En junio konferenco okazinta en la proksimo de Dresden decidis propagandi aŭtune per speciala afiŝo granda, flugfolioj, paroladoj ktp. Jen la rezulto de la propagando. En oktobro la distrikto starigis kursojn en 14 lokoj ekster Dresden, en negrandaj urboj k. vilaĝoj. Entute partoprenas la kursojn 290 personoj. Unu kurso okazos en kadro de popolakademio. Pri Dresden estos aparte raportate. Konsiderante la akran krizon ekonomian, k. numtempan malemon al spirita laboro, la rezulto estas sufiĉe bona. Ĝi estis atingebla sole per bona kontakto kun la lab. sport- k. kulturkarteloj, kiuj ebligis 8 paroladojn pri la temo "utiligo de esp.o por la internacia laboristmovado". Esperebla en nove akiritaj lokoj post finiĝo de la kursoj stariĝos grupetoj, kiuj estigu pluajn batalantojn por nia SAT-movado. *P. K.*

Holando.

Aalsmeer. — La societo "Ĉiam Antaŭen" aranĝis kurson, kiun partoprenas 15 gelern. Gvidas ĝin k-do J. Hofman. Lernolibroj "Blok" k. "Petro". De la urbestraro la societo ricevis la permeson uzi senpage la salonon de la ĝardenkultura lernejo po dufoje semajne. *(6058).*

Amsterdam. — Krom la jam priraportitaj kursoj ekfunkciis denove kursoj ĉe la K. P. H. k. ĉe infangrupo Jordaan. Ankaŭ ĉi kursoj estas gvidataj laŭ "Petro". *(5941).*

Enschede. — Okazas kurso ĉe Popol-Universitato kun 15 partopren. K-do De Bruin instruas 5 pers. laŭ "Petro". La laborista esp. grupo dissendis cirkuleron al ĉiuj lokaj lab. organizoj.

Polio.

Lublin. — Estas eldonitaj du n-roj de "Wolnomysliciel" (Liberpensulo)[1]) kun esp.a angulo, redaktita de k-do H. Halpern. Baldaŭ aperos la 3-a n-ro.

En la "Informilo por oficistoj", eldonata de k-do Zbikowski, estas ses paĝoj rezervataj por poresp.a propagando.

En okt. dank' al la klopodoj de k-doj Halpern k. Zbikowski estis eldonata kvarpaĝa presaĵo, en kiu du paĝojn okupis peresp.a artikolo. Ĉi eldonaĵo estis dissendita al 6000 enlandaj instruistoj k. lernejoj.

RECENZEJO

La arto de memdisciplino de Profesoro *Charles Baudouin.* Serio Biblioteko Tutmonda, n-roj 5—6. Eldonejo Rudolf Mosse, Berlin. Formato 17×10½ cm., 91 pĝ. Prezo ne montrita.

Ĉi verko prezentas mallongan historion pri la fazoj religiaj, etikaj kaj terapiaj, grandparte interkomplementaj, kiuj antaŭis kaj kondukis al la nuna psikanalizo kaj psikagogio. Ni bezonas egale la koncentriĝon de la hinda Joga sistemo, la severan ricelon de la Stoikismo, la fidon kaj "infaniĝon" de Kristanismo. Simile, ĉiuj el la diversaj skoloj psikoterapeŭtikaj entenis iom da vero kaj la moderna psikanalizisto eblas rikolti ĉie kaj alĝustigi laŭ taŭgaj proporcioj la trovitaĵojn. La libro estas ne nur historia kaj teoria, sed ankaŭ eduka pri la *praktika aplikado* de la arto de memdisciplino. Ĉe la fino estas informo pri la *Internacia Instituto por Psikagogio kaj Psikoterapio* en Ĝenevo, *Bibliografiaj Notoj* pri aluditaj verkoj kaj *Teknika Terminaro* trilingva. La libro estas bone verkita kaj presita; nur kelkaj eraretoj aperas. Pro la populariga, klare simpla stilo de ĉi tiu verko, oni povas rekomendi ĝin al tiuj, kiuj havas nenian aŭ malmultan scion pri psikanalizo; la bibliografiaj notoj kondukus al ampleksigo de la studado. *E. K. L.*

Wörterbuch Deutsch-Esperanto de d-ro *Emil Pfeffer.* Eldonejo: Tagblattbibliothek, Wien I, Wollzeile 20. Formato: 12×19 cm. 180 pĝ. Prezo 1 g. mk.

La havigo de multekostaj vortaroj al la laboristaj esperantistoj kaj kurspartoprenantoj, ofte senlaboraj, ne estas ebla. Pro tio, ĉi nova eldonaĵo certe estos de ili ĝoje akceptata. La aĉetinto trovas en ĝi 20 000 germanajn karakterizajn vortojn kun 30 000 esperanto-tradukojn. Ĉi vortaro laŭ riĉenhaveco, bonordigiteco kaj superrigardebleco certe tre superas la ĝis nun por ĉi malalta prezo haveblajn vortarojn. *M. SC.*

[1]) A. Zbikowski, Lublin (Polio), Skrytka 152. Jarabono por eksterlando ½ dol.

Presejo: Uns-Produktivgenossenschaft, Leipzig